
ЧЛАНЦИ

УДК: 658.152 ; 347.724:330.322.014.3

CERIF: S 144

ТИП РАДА: ИЗВОРНИ НАУЧНИ РАД

DOI: 10.55836/PiP_24301A

др *Владимир* МАРЈАНСКИ*
редовни професор Универзитета у Новом Саду – Правног факултета, Србија

ПРЕТПОСТАВКЕ ЗА ПОВЕЋАЊЕ ОСНОВНОГ КАПИТАЛА ИЗ НЕТО ИМОВИНЕ (ПРЕТВАРАЊЕМ НЕРАСПОРЕЂЕНЕ ДОБИТИ ИЛИ РЕЗЕРВИ У ОСНОВНИ КАПИТАЛ) ДРУШТВА С ОГРАНИЧЕНОМ ОДГОВОРНОШЋУ**

Сажетак

Повећање основног капитала из средстава друштва с ограниченом одговорношћу представља номинално повећање основног капитала које се врши претварањем нераспоређене добити или наменских средстава резерви у основни капитал. Основна привредна сврха повећања основног капитала из средстава друштва је јачање кредитне способности друштва која се остварује поштом или делимичним везивањем слободних књиговодствених средстава (нераспоређене добити или резерви) за основни капитал. Пре спровођења овог начина повећања

---

* Електронска адреса аутора: vmarjanski@pf.uns.ac.rs.
ORCID ID 0000-0002-2255-4026

** Рад је настао као резултат истраживања у 2024. години у оквиру Пројекта „Правна традиција и нови правни изазови“ чији је носилац Правни факултет Универзитета у Новом Саду.

основној кайишала неойходно је да се исиуне одређене йравно-рачуновод-
сйвене йреийосйавке. Фокус анализе у овом раду односи се на сйварење
и исиуњеностй йравно-рачуноводсйвених йреийосйавки за йрейварење
нерасйоређене добийи и резерви у основни кайиштал и на ойраничења у вези
са сйровођењем овој начина йовећања основној кайишала друшйва с ойра-
ниченом одйоворношйу. Поред наведеној, као йосебно значајна издвајамо
размайрања која се односе на средсйва резерви у односу на које йосйоји
врло скромна реулаййива у Закону о йривредним друшйвима.

Кључне речи: Друшйво с ойраниченом одйоворношйу. – Основни кайи-
штал. – Повећање основној кайишала. – Нерасйоређена до-
бийи. – Резерве.

I Уводне напомене: привредна сврха повећања основног капитала из средстава друштва и термилошке дилеме

1. Привредна сврха

Повећање основног капитала из средстава друштва с ограниченом одговорношйу представља номинално повећање основног капитала које се врши претварањем нераспоређене добити или наменских средстава резерви у основни капитал. Основна привредна сврха повећања основног капитала из средстава друштва је јачање кредитне способности друштва која се постиже потпуним или делимичним везивањем слободних књиговодствених средстава (нераспоређене добити или резерви) за основни капитал. Везивањем тих средстава за основни капитал, тако распоређена (везана) средства нераспоређене добити или средстава резерви више се не могу користити за исплате члановима друштва (нпр. по основу учешћа у расподели добити и др.). Билансно посматрано, привредно друштво може да тежи одговарајућој вредности основног капитала тј. његовом односу према укупном капиталу у оквиру биланса стања, јер је структура укупног капитала током година кроз снажну акумулацију нераспоређене добити постала дисхармонична.¹ Генерално посматрано висок основни капитал и снажан коефицијент укупног капитала позитивно се гледају у рејтинзима банака и сматрају се показатељем озбиљности привредног друштва.² Следствено наведеном,

1 Paul Deutsch, *Grundfragen der Finanzierung im Rahmen der betrieblichen Finanzwirtschaft*, Wiesbaden, 1967, 156.

2 Вид. опширније о томе код Татјана Јевремовић Петровић, „Повериоци у компанијском праву и инструменти њихове заштите“, *Анали Правној факултетна у Београду*, бр. 1/2011, 233.

повећање основног капитала из средстава друштва је и у интересу поверилаца друштва.³ Према српском Закону о привредним друштвима,⁴ једном везана средства за основни капитал не могу се више „ослободити“ исплатом ка члановима друштва, будући да наш ЗПД не предвиђа могућност смањења основног капитала исплатом чланова друштва, као изузетак од правила о забрани повраћаја улога.⁵ Последица тога је и да се средства која су једном везана за основни капитал повећањем основног капитала из нето имовине друштва (нераспоређене добити и средстава резерви) не могу више ослободити исплатом члановима друштва на терет основног капитала.⁶

Повећање основног капитала из средстава друштва с ограниченом одговорношћу користи се и у друге сврхе. Овај начин повећања основног капитала често претходи појединим врстама статусних промена, конкретно статусној промени издвајања уз припајање и статусној промени издвајања уз оснивање ради постизања билансне равнотеже код друштва стицаоца, приликом преноса имовине са друштва преносиоца на друштво стицаоца. Билансна равнотежа значи да у билансу стања вредност активе и пасиве мора да буде једнака. Примера ради, уколико постоји намера да се из активе друштва преносиоца на друштво стицаоца пренесе имовина у вредности од 10 милиона динара, у билансу друштва стицаоца у том тренутку не постоји противтежа у пасивном делу биланса, тј. не постоји приказ извора или порекла

---

3 У вези са заштитом интереса поверилаца у немачком праву вид. опширније код Јована Јоксовић, „GmbH и UG (Mini-GmbH) – решења заштите поверилаца у немачком праву“, *Право и привреда*, бр. 4/2020, 134–148.

4 Закон о привредним друштвима – ЗПД, *Службени гласник РС*, бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014 – др. закон, 5/2015, 44/2018, 95/2018, 91/2019 и 109/2021.

5 За разлику од упоредног права где је прописана могућност смањења основног капитала исплатом члановима на терет основног капитала (повраћај улога), у нашем ЗПД неоправдано је пропуштено да се предвиди овај начин смањења основног капитала, па се чланови који су већ у потпуности извршили уплате, односно уношење уписаних улога у том погледу налазе у неравноправном положају у односу на оне који уопште нису, или су само делимично извршили обавезу уплате, односно уношења улога. Наиме, према нашем ЗПД предвиђена је само могућност смањења основног капитала потпуним или делимичним ослобађањем члана/чланова од обавезе уплате односно уношења улога у поступку смањења основног капитала (вид. ЗПД, чл. 46 ст. 3). Последица тога је и да се средства која су једном везана за основни капитал, на пример повећањем основног капитала из нето имовине друштва (нераспоређене добити и средстава резерви), не могу више ослободити исплатом члановима друштва на терет основног капитала. Видети. опширније о томе код Владимир Марјански, „Врсте, циљ (сврха) и начин смањења основног капитала друштва с ограниченом одговорношћу“, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, бр. 3/2018, 1030–1031.

6 В. Марјански (2018), 1031.

средстава са којим привредно друштво располаже у тој вредности. У том смислу, уколико је висина основног капитала друштва преносиоца 1000 динара, а друштво преносилац пре статусне промене у свом билансу има 10 милиона динара нераспоређене добити, у првом кораку се може извршити повећање основног капитала друштва преносиоца на терет нераспоређене добити тако да након повећања основног капитала износ основног капитала друштва преносиоца износи 10.001.000,00 динара. У другом кораку се потом у оквиру статусне промене издвајања уз оснивање или издвајања уз припајање смањује основни капитал друштва преносиоца на „стари“ износ од 1000 динара, а из преосталих 10 милиона динара се формира основни капитал (случај издвајања уз оснивање стицаоца) или повећава основни капитал друштва стицаоца (случај издвајања уз припајање стицаоцу) чиме се на пасивној страни биланса друштва стицаоца добија порекло средстава, тј. противтежа за стечену имовинску вредност од 10 милиона динара у активи друштва стицаоца из нашег примера.

Осим наведеног, повећање основног капитала из средстава друштва може да претходи планирању стицања или располагања имовином велике вредности. Наиме, ради тежег достизања цензуса од 30% књиговодствене вредности имовине која се стиче или којом се располаже и избегавања да неко будуће располагање или стицање имовине потпадне под режим норми о стицању и располагању имовином велике вредности и евентуално изазове вршење права несагласних чланова друштва,⁷ врши се трајно везивање нераспоређене добити за основни капитал и онемогућава пад укупне вредности нето имовине (капитала) испод „планиране“ вредности до које би могло доћи евентуалном каснијом исплатом нераспоређене добити члановима друштва.⁸

2. Терминолошке дилеме

Имајући у виду да се овај начин повећања основног капитала у нашем ЗПД назива повећање основног капитала из нето имовине друштва,⁹ током наредних разматрања првенствено треба указати

7 Вид. ЗПД, чл. 470 ст. 9, чл. 474 ст. 1 тач. 5 и чл. 477.

8 Код акционарских друштава постоје и други мотиви за спровођење повећања основног капитала из средстава друштва (нпр. повећањем броја акција смањује се њихова тржишна вредност и истовремено олакшава њихов промет). Вид. Небојша Јовановић, *Емисија вредносних папира – јавна разматрања*, Београд, 2001, 127; Мирко Васиљевић, *Компанијско јавно – Право привредних друштва*, Београд, 2019, 361.

9 Вид. ЗПД, чл. 295 ст. 1 тач. 3 и одељак „6.2.3. Повећање основног капитала из нето имовине друштва“.

на одређене термилошке слабости законског текста. Наиме, у ЗПД се појам нето имовине (капитала) дефинише на следећи начин: „Нето имовина (капитал) друштва у смислу овог закона јесте разлика између вредности имовине и обавеза друштва.“¹⁰ У вези са поменутом дефиницијом најпре треба указати на термилошку неадекватност израза нето имовина. Наиме, с обзиром на то да имовина привредног друштва представља скуп субјективних права имовинског карактера која припадају друштву као правном лицу, те да имовину не чине обавезе, не може се говорити о некаквој нето имовини, јер не постоји ни „брutto имовина“ у коју би биле уврштене обавезе.¹¹ Једноставно речено обавезе нису саставни део имовине. Термилошки је зато исправно користити искључиво израз капитал који се помиње у загради цитиране норме члана 44 став 2 ЗПД. У том смислу вероватно је намера законписца била да се на различитим местима у закону јасно одвоји израз капитал од израза основни капитал, употребом термина „нето имовина“, како би се избегло мешање тј. погрешно поистовећивање израза капитал, што је иначе шири појам од појма основног капитала. Ипак, употребом термина „капитал“ на појединим местима у законском тексту, поједине одредбе би језички звучале чудно. На пример, „Повећање основног капитала из капитала друштва“. Стога се у појединим правним системима овај начин повећања основног капитала термилошки одређује као „повећање основног капитала из средстава друштва“ (немачки: „*Kapitalerhöhung aus Gesellschaftsmitteln*“).¹² Уосталом, и раније важећи Закон о привредним друштвима из 2004. године регулисао је овај институт под називом „Повећање основног капитала из средстава друштва.“¹³

10 ЗПД, чл. 44 ст. 2.

11 Вид. Зоран Арсић, Владимир Марјански, *Право привредних друштва*, Нови Сад, 2018, 57. Закон о привредним друштвима у члану 44 ст. 1 садржи недовољно прецизну дефиницију имовине: „Имовину друштва чине ствари и права у власништву друштва, као и друга права друштва.“ Поменута дефиниција није довољно прецизна јер у имовину улазе само субјективна права имовинског карактера, а не било која права (нпр. неимовинска). Такође, ствари могу чинити само имовинску масу, док имовинска права на стварима улазе у имовину друштва.

12 За право Савезне Републике Немачке видети: Закон о друштвима с ограниченом одговорношћу Немачке (*Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung* 20. April 1892, *RGBl.* S. 477...Zuletzt geändert durch Art. 15 Abs. 23 G v. 4.5.2021 I 882, §57c (1); даље у фуснотама: GmbHG Немачке). За право Републике Хрватске вид. Закон о трговаčким друштвима, *Narodne novine*, br. 111/93...130/23, „pododjelak 4. Povećanje temeljnog kapitala iz sredstava društva“.

13 Вид. Закон о привредним друштвима из 2004. године, *Службени гласник РС*, бр. 125/04, Пододсек 4. „Повећање основног капитала из средстава друштва“, чл. 254–260.

Надаље, уколико капитал схватимо као математичку формулу (разлику између вредности имовине и обавеза), онда је употреба израза нето имовина још бесмисленија, имајући у виду да поменута разлика може бити и негативна.¹⁴ Капитал је негативан ако је вредност обавеза већа од вредности имовине ($I < O$).¹⁵ Уколико је капитал негативан значи да је привредно друштво презадужено. Негативан капитал се зове и „губитак изнад висине капитала“.¹⁶

Упркос наведеним термилошким недостацима законског текста, у раду ће се на појединим местима, а ради правилног цитирања појединих законских норми, ипак користити и израз „повећање основног капитала из нето имовине“, иако израз „повећање основног капитала из средстава друштва“ сматрамо теоријски исправнијим.

Капитал се води у пасивном делу биланса стања финансијског извештаја, односно на тзв. десној страни биланса. Првенствено посматрајући за потребе овог рада, али и генерално најзначајније књиговодствене ставке (позиције) у оквиру укупног капитала су поред основног капитала, нераспоређена добит и резерве. Билансне позиције – нераспоређена добит и резерве биће анализирани првенствено у контексту њихове материјално-правне и формално-правне подобности за претварање у основни капитал.

Како обим овог рада не би дозвољавао анализу целокупног поступка повећања основног капитала из средстава друштва, у раду ће бити анализирани правне претпоставке за реализацију овог начина повећања основног капитала. У том контексту биће анализирана материјална, формално-правна подобност за претварање нераспоређене добити и резерви у основни капитал и ограничења за повећање основног капитала из нето имовине код друштава с ограниченом одговорношћу.

II Материјална подобност (позитивне претпоставке) за претварање нераспоређене добити и наменских средстава резерви у основни капитал

1. Нераспоређена добит

У делу ЗПД који је посвећен друштвима с ограниченом одговорношћу постоји само неколико норми које се односе на повећање основног

14 Небојша Јовановић, „Једно виђење појма основног капитала привредног друштва“, *Усклађивање њословној љрава Србије са љравом Евројске уније (2022)* (ур. Вук Радовић), Београд, 2023, 28.

15 Менаџмент центар Београд, Речник појмова, доступно на адреси: <https://mcb.rs/recnik/equity-kapital/>, 6. 6. 2024.

16 *Ibid.*

капитала, док је у вези са осталим питањима предвиђена сходна примена норми о повећању основног капитала акционарског друштва на друштва с ограниченом одговорношћу.¹⁷ Према члану 146 ст. 1 тач. 2 као један од начина повећања основног капитала предвиђено је повећање основног капитала претварањем резерви или добити у основни капитал. Поменута норма је недовољно прецизна јер се само наменске резерве и нераспоређена добит (не и текућа), која је правилно билансно исказана, могу користити за претварање у основни капитал. У прилог томе говори и норма ЗПД која се налази у делу закона који је посвећен акционарским друштвима, а која се сходно примењује и на друштва с ограниченом одговорношћу: „Повећање основног капитала друштва из нето имовине врши се претварањем нераспоређене добити и резерви у основни капитал друштва.“¹⁸ Дакле, према нашем ЗПД искључиво се нераспоређена добит (не и текућа), поред наменских резерви,¹⁹ може користити за претварање у основни капитал.

Нераспоређена добит (енгл. *retained profit*, нем. *Einbehaltene Gewinn*) је добит која је исказана у годишњем финансијском извештају, а која је формирана акумулацијом нето добити током пословних година које су претходиле години у којој се саставља финансијски извештај. Конкретније, нераспоређена добит је она која је настала кумулирањем нето добити ранијих пословних година, тако што добит од оснивања друштва па све до последњег дана претходне календарске (пословне) године за коју се саставља годишњи финансијски извештај није уопште или је само делимично исплаћивана члановима по основу учешћа у расподели добити, или није уопште или барем делимично распоређивана у резерве, претварана у основни капитал, нити коришћена ради покрића губитака. Заправо, то је она вредност нето добити која је преостала као неискоришћена за неку од поменутих намена, и тако остала на књиговодственој позицији нераспоређене добити у билансу стања.²⁰

Од нераспоређене добити треба разликовати текућу нето добит. Текућа нето добит се формира тако што се од свих прихода једног рачуноводственог раздобља (нпр. за неколико месеци) одузму сви расходи, па се од евентуалне позитивне разлике одбије порез на добит. За разлику од нераспоређене добити, добит из текуће пословне године (текућа нето добит) још није исказана, тј. обухваћена редовним годишњим

17 Вид. ЗПД, чл. 146 ст. 5. У вези са сходном применом норми акционарских друштава на друштва с ограниченом одговорношћу вид. опширније код М. Васиљевић, 252–253.

18 ЗПД, чл. 305 ст. 1.

19 Вид. ЗПД, чл. 305 ст. 4.

20 Исказује се у оквиру капитала у билансу стања на конту 340.

финансијским извештајем, па се иста према нашем ЗПД не може користити за претварање у основни капитал. У упоредном праву је често правно могуће да и текућа добит буде подобна да се претвори у основни капитал под условом да се након усвајања редовног годишњег финансијског извештаја (биланса стања) сачини тзв. међубиланс (ванредни финансијски извештај) у коме ће та добит бити приказана јер се у тим правним системима одлука о повећању основног капитала може заснивати и на тзв. међубилансу (ванредном финансијском извештају) сачињеном за ту намену.²¹

Према нашем ЗПД одлука о повећању основног капитала претварањем нераспоређене добити у основни капитал може се заснивати на финансијским извештајима за претходну пословну годину (то је редовни годишњи финансијски извештај) и може да терети нераспоређену добит из претходних пословних година, исказану у билансу стања као саставном делу редовног годишњег финансијског извештаја.²² Стога је пре евентуалног доношења одлуке о повећању основног капитала претварањем нераспоређене добити у основни капитал неопходно прво усвојити редовни годишњи финансијски извештај за претходну пословну годину. Дакле, до усвајања редовног годишњег финансијског извештаја (извештаја за претходну пословну годину) скупштина друштва не може донети одлуку о повећању основног капитала из нераспоређене добити. Ипак, ради правилног разумевања наведеног, корисно је навести следећи пример. Уколико претпоставимо да је данас 1. новембар 2024. године, а да је од почетка календарске (пословне) 2024. године до тог датума остварена добит у 2024. години, није могуће донети одлуку о повећању основног капитала којом би се теретила та добит јер она није још исказана у годишњем финансијском извештају за 2024. Та финансијска средства се могу теретити тек кад се усвоји редовни годишњи финансијски извештај за 2024. годину који се усваја најкасније до 30. јуна 2025. године. Насупрот томе, и даље је могуће донети одлуку о повећању основног капитала која би теретила тзв. „стару“ акумулирану нераспоређену добит, тј. добит претходних пословних година исказану у последњем усвојеном редовном годишњем финансијском извештају за 2023. годину.

21 Вид. GmbHG Немачке, § 57d (1) и § 57f (1).

22 Вид. ЗПД, чл. 306 ст. 2. Слично правило садржи и хрватски Закон о трговаčким друштвима, чл. 328 ст. 3 и 4: „Odluka o povećanju temeljnoga kapitala može se donijeti tek pošto se utvrdi račun dobiti i gubitka za poslovnu godinu koja je prethodila onoj u kojoj se donosi odluka o povećanju kapitala (zadnji godišnji račun). Odluka se mora temeljiti na godišnjim financijskim izvješćima.“

2. Резерве

а) Извори формирања и класификације резерви

Основни капитал се, поред нераспоређене добити, може повећати и на терет средстава резерви утврђених за ту намену.²³ Резерве се исказују на рачунима групе 32 и 33 у оквиру капитала у билансу стања.²⁴

Према извору, односно пореклу средстава из којих се формирају постоје резерве које се формирају из остварене добити (тзв. резерве из добити) и резерве чији извор (порекло средстава) није остварена добит (тзв. капиталне резерве).

Резерве се, по правилу, формирају из остварене добити (нем. *Gewinnrücklage*). Распоређивањем добити²⁵ у резерве, тј. њиховим издвајањем и посебним исказивањем у оквиру капитала биланса стања, тај издвојени део добити постаје даље недоступан за исплату члановима друштва по основу права на учешће у расподели добити.²⁶ За разлику од резерви из добити, поједине резерве се не формирају из остварене добити. Резерве чији извор (порекло) средстава не представља остварена добит називају се капиталним резервама (нем. *Kapitalrücklage*). У случају друштава с ограниченом одговорношћу у капиталне резерве спадају ревалоризационе резерве,²⁷ резерве које се формирају из додатних уплата чланова друштва,²⁸ резерве које се формирају из прихода од издавања дужничких хартија од вредности (реткост код д.о.о.) и др. У вези са подобношћу капиталних резерви за њихово претварање у наменске резерве за повећање основног капитала биће више речи током наредних излагања. Ради бољег разумевања даље анализе неопходно је извршити класификације резерви по различитим критеријума.

---

23 Вид. ЗПД, чл. 305 ст. 4.

24 Вид. Правилник о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, задруге и предузетнике – Правилник о контном оквиру, *Службени гласник РС*, бр. 89/2020, чл. 25 ст. 1.

25 Треба јасно разликовати два израза: расподелу и распоређивање билансне добити. О расподели добити је реч искључиво када се донесе одлука о расподели добити која узрокује директну исплату на терет билансне добити. У случају распоређивања добит се трансформише у средства резерви која могу имати различиту правно-рачуноводствену сврху. Вид. опширније о томе код Владимир Марјански, „Расподела добити члановима друштва с ограниченом одговорношћу и разлике у односу на друге исплате корпоративно-правног карактера“, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, бр. 1/2020, 219–220.

26 Роса Анџић, *Пословна економика*, Београд, 2008, 149.

27 Исказују се у оквиру капитала у билансу стања на билансној позицији 330.

28 Исказују се у оквиру капитала у билансу стања на билансној позицији 323.

Прво, према правном основу из кога се црпи „овлашћење“ за њихово формирање, резерве се могу поделити на законске, статутарне и остале (друге) резерве. Законске, статутарне и друге резерве исказују се у оквиру капитала у билансу стања на рачунима групе 32.²⁹

Законске резерве су део добити после опорезивања који су привредна друштва у складу са законским прописима дужна да издвоје чинећи тај део добити недоступним за исплату члановима по основу учешћа у расподели добити. Закон о привредним друштвима не предвиђа обавезно формирање законских резерви већ врши упућивање на посебне законе.³⁰ Уколико је њихово формирање прописано као обавезно у складу са посебним законом оне се могу означити и као обавезне резерве, јер њихово формирање и посебно издвајање из добити не зависи од аутономне воље друштва. Законске тј. обавезне резерве формирају се у складу са посебним законом и исказују се у оквиру капитала у билансу стања на рачуну 321.³¹

За разлику од законских (обавезних) резерви, статутарне и остале (друге) резерве формирају се по аутономној вољи друштва и за њихово формирање је довољно да постоје књиговодствене (билансне) претпоставке. Статутарне резерве су део добити после опорезивања који су привредна друштва у складу са својим општим актима (оснивачким актом друштва с ограниченом одговорношћу или статутом акционарског друштва) дужна да издвоје чинећи тај део добити недоступним за исплату члановима по основу учешћа у расподели добити. За разлику од законских и статутарних резерви чије се формирање прописује на општи начин као законска или статутарна обавеза, остале (друге) резерве се формирају појединачном одлуком скупштине друштва када се, по правилу, за то јави појединачна потреба (тзв. *ad hoc* резерве). Статутарне и друге резерве исказују се на рачуну 322 и формирају се општим актом или другим актом правног лица.³²

Друго, следећа релевантна подела резерви, која делом проистиче из горе наведеног, је подела на обавезне и добровољне резерве. Обавезне резерве су оне које је привредно друштво дужно да формира у складу са посебним законом. У том смислу у обавезне резерве спадају само законске резерве. Добровољне резерве су оне које се формирају на

29 Вид. Правилник о контном оквиру, чл. 25 ст. 1.

30 Вид. ЗПД, чл. 270 ст. 1 тач. 2. Имајући у виду да се законска резерва, по правилу, формира код друштава која се баве финансијским делатностима (делатност банака, осигуравајућих друштава која се оснивају у форми акционарских друштава) њихово обавезно формирање се ретко прописује код друштава с ограниченом одговорношћу.

31 Вид. Правилник о контном оквиру, чл. 25 ст. 2.

32 Правилник о контном оквиру, чл. 25 ст. 3.

аутономној основи по вољи привредног друштва и у њих спадају статутарне и остале (друге) резерве.

Треће, релевантна је подела резерви на наменске (везане) и ненаменске (слободне, невезане) резерве. Наменске резерве су оне које се могу користити искључиво у складу са утврђеном наменом која је предвиђена законом, општим актом (оснивачким актом или статутом) или појединачним актом друштва. Наменске резерве могу се назвати и везаним резервама јер је сврха њиховог коришћења везана за одређени правно-рачуноводствени поступак у будућности којим ће њихова употреба бити реализована. С друге стране, ненаменске (слободне) резерве су оне чија намена није унапред одређена. У складу са наведеним, ове резерве се могу означити и као слободне резерве јер њихово даље коришћење није везано за конкретан правно-рачуноводствени поступак који ће се евентуално десити у будућности. Поменути подела је нарочито релевантна за питања која се разматрају у овом раду.

Наиме, у случају повећања основног капитала из средстава друштва, у основни капитал могу се претворити само резерве које се могу користити за те намене.³³ Дакле, само оне резерве чија је намена опредељена за повећање основног капитала, подобне су да се користе у сврху претварања у основни капитал. У вези са наменским резервама које се могу користити за претварање у основни капитал неопходно је анализирати следећа питања: 1. Из којих извора се може формирати ова врста наменских резерви? и 2. Који је правни пут за њихово формирање? Иако се у ЗПД на различитим местима помињу резерве као извор средстава из којих се може повећати основни капитал, ЗПД не садржи одредбе о томе који је иницијални извор из којих се оне могу формирати, нити детаљније регулише правни поступак њиховог формирања. Одсуство посебне регулације у вези са два горепоменути питања постоји не само у вези са формирањем наменских резерви за повећање основног капитала, већ и у случају формирања наменских резерви за откуп сопственог удела³⁴ и наменских резерви које се формирају за исплату накнаде члану који је иступио из друштва.³⁵

Наменске резерве за повећање основног капитала могу се формирати из остварене добити или из слободних (невезаних) резерви. Дакле, да би постојала подобност да се одређене резерве прво трансформишу у наменске резерве за повећање основног капитала неопходно је да оне буду слободне (невезане) тј. да њихово даље коришћење није везано за унапред предвиђен или предвидљив правно-рачуноводствени поступак који ће се евентуално десити у будућности.

33 Вид. ЗПД, чл. 305 ст. 4.

34 Вид. ЗПД, чл. 157 ст. 4.

35 Вид. ЗПД, чл. 191 ст. 1 тач. 1.

Конечно, тзв. материјална (суштинска) подобност да се одређене резерве претворе у наменске резерве за повећање основног капитала није довољна, јер је неопходно да су резерве уредно исказане у годишњем финансијском извештају, како би се одговарајућим корпоративно-правним актима могле претворити у наменске резерве за повећање основног капитала (тзв. формална подобност). Из тог разлога тзв. скривене резерве никада нису подобне за претварање у наменске резерве за повећање основног капитала.³⁶ Скривене резерве су резерве које у билансима нису изричито исказане на билансној позицији резерви у оквиру капитала.³⁷ Оне могу настати књиговодственим потцењивањем вредности имовине или прецењивањем обавеза друштва. Оне заправо представљају позитивну разлику између тржишне вредности привредног друштва и књиговодствене вредности исказане у билансима.

б) Поједине категорије резерви и њихова подобност да се претворе у наменске резерве ради повећања основног капитала

У вези са карактером појединих категорија резерви које могу бити део капитала у билансу стања важно је претходно утврдити да ли оне спадају у наменске (тзв. везане) или слободне (тзв. неvezане резерве). Не могу се непосредно користити тј. трансформисати у основни капитал оне категорије резерви чија је намена већ одређена за неку другу сврху (на пример, наменске резерве за откуп сопственог удела, наменске резерве за исплату накнаде члану који је иступио из друштва из оправданог разлога и др.). Ипак, за неке резерве није унапред опредељена намена, али је и поред тога спорно да ли се средства таквих резерви могу трансформисати, односно у потпуности или делимично расформирати у корист наменских резерви за повећање основног капитала. Овде првенствено мислимо на ревалоризационе резерве и резерве формиране из додатних уплата чланова друштва с ограниченом одговорношћу.

1) Ревалоризационе резерве

На овом месту ћемо се прво осврнути на ревалоризационе резерве тј. на питање да ли су оне подобне да се трансформишу у основни капитал

³⁶ Holger Fleischer, Wulf Goette (Hrsg.), *Münchener Kommentar zum Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung – Band 3*, 3. Auflage, München, 2018, 354; Heinrich Foglar-Deinhardstein, Nora Aburumieh, Alexandra Hoffenscher-Summer (Hrsg.), *Kommentar zum GmbHG Gesetz über Gesellschaften mit beschränkter Haftung – Mit einem Exkurs zum Wirtschaftsstrafrecht*, Wien, 2017, 1095.

³⁷ *Ibid.*

имајући у виду да их привредна друштва релативно често формирају. Ревалоризационе резерве су резерве које настају проценом фер вредности некретнина, постројења и опреме у складу са Међународним рачуноводственим стандардом – МРС 16 Некретнине, постројења и опрема,³⁸ као и у складу са Међународним стандардом финансијског извештавања (ИФРС) за мале и средње ентитете.³⁹ Ревалоризационе резерве се не могу искористити и расподелити у основни капитал, дивиденде, за покриће губитка и друге сврхе док се некретнина, постројење или опрема чијом су проценом настале не реализује (прода, расходује, поклони, размени за друго средство или отуђи на други начин).⁴⁰ Целокупна ревалоризациона резерва формирана за конкретно средство, реализује се тек приликом продаје, расходовања или отуђења средства на други начин. Наиме, када се врши повећање књиговодствене вредности неког средства услед процене његове фер вредности, ревалоризациона резерва која се формира по том основу практично представља нереализовани капитални добитак. Имајући у виду да је капитални добитак нереализован, не евидентира се као приход у билансу успеха, него као ревалоризациона резерва у билансу стања. По престанку употребе конкретног средства, долази до реализације целокупног капиталног добитка исказаног као ревалоризационе резерве. У том случају формирана ревалоризациона резерва за конкретно средство се у целини преноси на нераспоређену добит.⁴¹ Дакле, тек након што се ова средства под условима и на описан начин трансформишу у нераспоређену добит, та средства се могу користити и за повећање основног капитала из нето имовине друштва. У том случају, међутим, није реч о повећању основног капитала из средстава ревалоризационих резерви, већ о повећању основног капитала на терет нераспоређене добити. Да резимирано, ревалоризационе резерве нису подобне да се непосредно користе за формирање наменских резерви за повећање основног капитала друштва.

2) Резерве из додатних уплата чланова друштва

Поред ревалоризационих резерви, друштва с ограниченом одговорношћу могу створити и резерве чији су извор средстава додатне уплате чланова друштва с ограниченом одговорношћу. Средства резерви се формирају из додатних уплата чланова само у случају када

---

38 Службени гласник РС, бр. 92/2019.

39 Службени гласник РС, бр. 83/2018.

40 Стручни коментар доступан на страници *Paragraf lex*: <https://www.paragraf.rs/edokumenti/poreski/koriscenje-revalorizacionih-rezervi-formiranih-procenom-nekretnina-postrojenja-i-oprema-u-finansijskim-izvestajima-za-2020-godinu.html>, 7. 6. 2024.

41 *Ibid.*

корпоративним актом (оснивачким актом или одлуком скупштине) којим је утврђена обавеза на вршење додатних уплата није предвиђен рок враћања додатних уплата. С друге стране, оснивачким актом или одлуком скупштине могу се одредити и рокови за враћање додатних уплата.⁴² Уколико је корпоративним актом предвиђен рок враћања додатних уплата средства уплаћена по основу додатних уплата не књиже се у корист средстава резерви, већ у корист рачуна на којима се евидентирају обавезе према члановима. Према томе, рачуноводствено евидентирање додатних уплата треба извршити у корист (укупног) капитала (на рачуну резерви) или обавеза према члановима друштва, у зависности од одлуке скупштине друштва и њихове намене у складу са законом.⁴³ Уколико се, међутим, из додатних уплата формирају средства резерви такође се може поставити питање да ли се те резерве могу расформирати (распустити) и искористити за формирање наменских резерви за повећање основног капитала?

Средства резерви која су формирана из додатних уплата чланова подобне су да се претворе у наменске резерве за повећање основног капитала уз испуњење одређених претпоставки. Прво, додатне уплате морају бити фактички извршене.⁴⁴ Није довољно да је само успостављена њихова обавеза за чланове путем корпоративно-правног акта јер би друштво тада у односу на члана имало само потраживање за извршење обавезе додатне уплате.⁴⁵ Дакле, неопходно је да је та чланска обавеза извршена јер још неизвршене додатне уплате нису подобне да се претворе у наменске резерве за повећање основног капитала. Ово из разлога што потраживање према члану и стварно остварена финансијска средства нису исто.⁴⁶

Друго, када говоримо о трансформацији резерви коју су настале из прилива од додатних уплата у наменске резерве за повећање основног капитала треба имати у виду да формирање тих резерви представља само „пут“ ка повећању основног капитала из нето имовине друштва, тј. пут ка номиналном повећању основног капитала. При томе, трансформисање ових средстава резерви у наменске резерве за повећање основног капитала и њихово даље претварање у основни капитал треба разликовати од начина повећања основног капитала претварањем (конверзијом) додатних уплата у основни капитал. Претварање (конверзија) додатних уплата у основни капитал је

42 Вид. ЗПД, чл. 178 ст. 2.

43 Мишљење Министарства финансија бр. 140/16/401-00–1094/12 од 20. 7. 2012.

44 Н. Fleischer, W. Goette, 353.

45 *Ibid.*, 354.

46 *Ibid.*

прописано као посебан начин повећања основног капитала друштва с ограниченом одговорношћу.⁴⁷ Повећање основног капитала конверзијом додатних уплата у основни капитал по својој економској суштини спада у ефективно повећање основног капитала. Ово повећање основног капитала по свом правно-књиговодственом карактеру представља конверзију потраживања члана друштва у основни капитал, односно замену повериоачевог потраживања према друштву у његов улог у друштву. У том случају реч је о конверзији потраживања које је члан стекао према друштву по основу права на повраћај додатних уплата. Доспелост потраживања члана по основу права на повраћај додатних уплата зависи од онога што је предвиђено корпоративно-правним актима којима је обавеза вршења додатних уплата успостављена. Друштво је у обавези да врати додатне уплате члановима друштва у року за враћање додатних уплата одређеном у оснивачком акту или одлуци скупштине или ако рок није одређен, на њихов захтев, само ако то није неопходно за покриће губитака друштва или за намирање поверилаца друштва.⁴⁸ Дакле, повећање основног капитала претварањем (конверзијом) додатних уплата у основни капитал не врши се претварањем наменских резерви за повећање основног капитала формираних из средстава резерви насталих од извршених додатних уплата, већ непосредно из извора потраживања које су чланови по основу права на враћање додатних уплата стекли према друштву доспећем рока који је одређен корпоративним актом или тренутком подношења захтева за враћање додатних уплата у складу са чланом 180 ЗПД.

Конечно, подобност средстава резерви формираних из додатних уплата да се претворе у наменске резерве за повећање основног капитала проистиче и из чињенице што у случају да члан истакне захтев за повраћај додатних уплата (у случају када рок њиховог враћања није одређен корпоративним актом), враћање додатних уплата не мора бити извршено на терет резерви из којих су формиране, за разлику од случаја исплате накнаде члану по основу откупа сопственог удела или исплате накнаде члану који је иступио из друштва из оправданог разлога које се морају извршити искључиво из резерви које су опредељене за ту намену.⁴⁹

Дакле, резерве формиране из додатних уплата, сходно горе наведеном, спадају у слободне (ненаменске, невезане) резерве па и из тога проистиче њихова подобност да се претворе у наменске резерве за повећање основног капитала.

---

47 Вид. ЗПД, чл. 146 ст. 1 тач. 5.

48 Вид. ЗПД, чл. 180 ст. 1.

49 Вид. ЗПД, чл. 157 ст. 4 и чл. 191 ст. 1 тач. 1.

*в) Правни њосџуџак формирања наменских резерви
за њовењање основној кайиџала*

Иако се резерве уопште, па и наменске резерве помињу на више места у ЗПД,⁵⁰ тај закон само делимично регулише поједина питања у вези са њиховом формирањем. У вези са формирањем наменских резерви за повећање основног капитала друштва с ограниченом одговорношћу на почетку треба указати на то да ЗПД садржи норму о томе да скупштина доноси одлуку о формирању резерви из остварене добити, под условом да су оне предвиђене оснивачким актом (статутарне резерве).⁵¹ С друге стране, међутим, није одређен орган који доноси одлуку о формирању ових резерви уколико се њихово формирање врши на терет капиталних резерви. Осим тога, ЗПД не регулише посебно питање већине за доношење одлуке о формирању наменских резерви за повећање основног капитала, независно од извора средстава на чији се терет формирају, што изазива извесне недоследности у законском тексту. Поред ЗПД, поједина правила о формирању резерви срећу се и у појединим рачуноводственим прописима.⁵² У погледу осталог, међутим, решења треба тражити кроз циљно тумачење и аналогну примену других норми ЗПД које се према својој природи могу применити и на одлуку о формирању средстава резерви.

Дакле, ЗПД садржи поједина правила и ограничења у вези са формирањем статутарних резерви које се могу формирати из остварене добити. По усвајању финансијских извештаја за пословну годину добит те године распоређује се следећим редом: 1) за покриће губитака пренесених из ранијих година; 2) за резерве, ако су оне предвиђене посебним законом (законске резерве).⁵³ Ако након распоређивања добити за покриће губитака или за резерве предвиђене посебним законом (законске резерве) преостане део добити, скупштина га може расподелити за следеће намене: за резерве, ако их је друштво утврдило статутом (статутарне резерве); 2) за дивиденду, у складу са овим законом; 3) за исплату запосленима.⁵⁴ Дакле, резерве, па и оне наменске за повећање основног капитала могу се формирати искључиво скупштинском одлуком, ако их је друштво утврдило статутом (код д.о.о. је то оснивачки акт).⁵⁵ Из

50 Помињу се укупно на 41 месту у ЗПД.

51 Вид. ЗПД, чл. 270.

52 Поједина правила у вези са средствима резерви (углавном у вези са њиховим евидентирањем у финансијским извештајима) срећу се у Правилнику о контном оквиру и одређеним Међународним рачуноводственим стандардима.

53 ЗПД, чл. 270 ст. 1.

54 Вид. ЗПД, чл. 270 ст. 2.

55 Одредба члана 270 ЗПД сходно се примењује и на друштва с ограниченом одговорношћу на основу члана 183 ст. 1 ЗПД: „На исплату добити члановима друштва

наведеног проистиче да могућност за доношење правноваљане скупштинске одлуке о формирању резерви из добити постоји само уколико је та правна могућност унапред предвиђена у оснивачком акту.

Надаље, према чл. 25 ст. 3 Правилника о контном оквиру: „на рачуну 322 – Статутарне и друге резерве, исказују се резерве које се формирају у складу са општим и другим актом правног лица и предузетника.“ Из наведене норме проистиче да се резерве могу формирати алтернативно, општим актом или другим актом привредног друштва. Општи акт друштва с ограниченом одговорношћу је оснивачки акт, али остаје недоречено који је то други акт привредног друштва којим се резерве могу формирати. Имајући у виду да се воља друштва исказује доношењем скупштинске одлуке,⁵⁶ а водећи рачуна и о другим системским решењима из ЗПД, става смо да се резерве поред оснивачког акта могу формирати још само појединачном одлуком скупштине (тзв. друге резерве), а не и одлуком неког другог органа друштва (нпр. одлуком надзорног одбора или директора), независно од тога да ли се оне формирају на терет нераспоређене добити (где је у ЗПД прописано њихово обавезно формирање скупштинском одлуком) или на терет слободних капиталних резерви (у односу на које не постоји никаква регулатива). Дакле, једина је разлика у томе што за формирање резерви на терет добити мора претходно постојати „овлашћење“ у оснивачком акту, а за формирање наменских резерви на терет слободних капиталних резерви претходно „овлашћење“ у оснивачком акту није неопходно (тзв. друге резерве). Став да је једино скупштина надлежна да донесе одлуку о формирању резерви (независно да ли се њоме терети нераспоређена добит или слободне капиталне резерве) проистиче и из природе одлуке о формирању резерви. Прво, како се наменске резерве за повећање основног капитала, по правилу, формирају из нераспоређене добити (резерве из добити) исказане у последњем редовном годишњем финансијском извештају, те да је одлука о расподели добити у искључивој надлежности скупштине друштва,⁵⁷ логично је и да је претварање добити у средства резерви у надлежности истог органа. Друго, како је одлука о повећању основног капитала у искључивој надлежности скупштине друштва, логично је и да се наменске резерве за повећање основног капитала формирају одлуком истог органа. Треће, иако се у оквиру набројаних надлежности скупштине друштва с ограниченом одговорношћу изричито не наводи доношење одлуке о формирању средстава резерви, члан 200 став 1 тачка 26 ЗПД оставља могућност да скупштина врши и друге послове

сходно се примењују одредбе овог закона о исплати дивиденде и међудивиденде акционарима.“

56 З. Арсић, В. Марјански, 255.

57 Вид. ЗПД, чл. 200 ст. 1 тач. 6.

и одлучује о другим питањима, у складу са овим законом и оснивачким актом. С обзиром на то да је у члану 200 став 1 тачка 5 ЗПД предвиђено да скупштина доноси одлуку о повећању основног капитала, те да је као један од начина повећања основног капитала у члану 146 ст. 1 тачка 2 ЗПД прописано повећање основног капитала претварањем резерви у основни капитал, сматрамо да би формирање наменских резерви за повећање основног капитала на терет слободних капиталних резерви скупштинском одлуком и без претходног прописивања таквог овлашћења у оснивачком акту било правно допуштено и у складу са ЗПД, тј. у оквирима норме члана 200 став 1 тачка 26 ЗПД. Коначно, у прилог томе да претходно овлашћење у том случају у оснивачком акту није неопходно говори и горе цитирана одредба Правилника о контном оквиру из које проистиче да се резерве могу формирати алтернативно, општим актом или другим актом правног лица⁵⁸ (привредног друштва), независно од тога да ли је овлашћење за доношење таквог акта претходно утврђено општим актом (оснивачким актом) друштва.

У вези са питањем које се односи на потребну већину за доношење скупштинске одлуке о формирању резерви ЗПД такође не садржи посебна правила. Из наведеног проистиче закључак да се примењује општа норма о већинама за доношење скупштинских одлука код друштва с ограниченом одговорношћу. Према општој норми скупштина доноси одлуке обичном већином гласова присутних чланова који имају право гласа по одређеном питању, осим ако је законом или оснивачким актом за поједина питања одређен већи број гласова.⁵⁹ Одсуство прописивања квалификоване већине за доношење одлуке о формирању резерви нас доводи до апсурдне ситуације да је за доношење одлуке о формирању резерви довољна обична већина гласова присутних чланова са правом гласа за разлику од одлуке о повећању основног капитала из нето имовине која се доноси већином од две трећине од укупног броја гласова свих чланова друштва, а чијој имплементацији формирање наменских резерви заправо служи. Из наведеног проистиче следећа законска недоследност. Наиме, да би се обезбедило постојање правно-рачуноводствене претпоставке за повећање основног капитала из нето имовине (формирање наменских резерви) довољна је обична већина гласова присутних чланова са правом гласа, а за коначно спровођење повећања основног капитала из нето имовине друштва 2/3 гласова од укупног броја гласова свих чланова друштва (66.67%). Недоследност је још уочљивија када се узме у обзир да се и одлука о расподели добити, по правилу, доноси 2/3 већином гласова од укупног броја чланова, а да је за одлуку о формирању наменских резерви за повећање основног

58 Вид. Правилник о контном оквиру, чл. 25 ст. 3.

59 ЗПД, чл. 211 ст. 1.

капитала која се, по правилу, врши на терет остварене добити довољна обична већина присутних чланова на скупштини. Питање није без значаја нарочито имајући у виду интересе мањинских чланова који у ситуацији када самостално или заједно поседују од 33,34% или више процената удела (већински тада нема 2/3 односно 66,67%) могу да спрече доношење одлуке о расподели добити, а не могу да спрече „крњење“ те добити у правцу формирања резерви. Наиме, распоређивањем добити у резерве тј. њиховим издвајањем и посебним исказивањем у оквиру капитала биланса стања, тај издвојени део добити постаје даље недоступан за исплату члановима друштва по основу права на учешће у расподели добити, па питање већине за доношење одлуке о формирању резерви још више добија на значају. Наравно, проблем може бити решен прописивањем у оснивачком акту другачијих већина за доношење поменутих одлука.⁶⁰

III Негативне претпоставке (ограничења) за повећање основног капитала из средстава друштва

Нераспоређена добит и резерве друштва могу се претворити у основни капитал само ако друштво није исказало губитак у финансијским извештајима на основу којих се доноси одлука о повећању основног капитала.⁶¹ Дакле, губици се у смислу наведене забране узимају у обзир само ако су приказани у финансијском извештају (билансу стања) на коме се заснива одлука о повећању основног капитала из нето имовине.⁶² Изузетно, друштво може, под условом да претходно изврши покриће губитка, повећати основни капитал из нераспоређене добити и резерви које преостану по покрићу тог губитка.⁶³ Разумљиво је да друштво прво треба да искористи билансне категорије какве су нераспоређена добит и слободне резерве ради покрића губитака, па тек да након тога евентуално преостала средства усмери у правцу повећања основног капитала из нето имовине друштва. Дакле, битно је да губитак буде покривен пре доношења одлуке о повећању основног капитала из нето имовине. Ово решење се логично надовезује на следеће правило: „По усвајању финансијских извештаја за пословну годину добит те године распоређује се следећим редом: 1) за покриће губитака пренесених из ранијих година...“⁶⁴ Недостатак ЗПД лежи у чињеници што

60 Вид. ЗПД, чл. 211 ст. 1-3.

61 ЗПД, чл. 305 ст. 1.

62 Н. Fleischer, W. Goette, 356.

63 Вид. ЗПД, чл. 305 ст. 2.

64 Вид. ЗПД, чл. 270 ст. 1 тач. 1.

ЗПД не садржи норму о томе да се и слободне резерве, уколико постоје, претходно морају искористити за покриће губитака. Ипак, забрана да се изврши повећање основног капитала из нето имовине пре потпуног покрића губитака не може се заобићи пребијањем (покрићем) губитака са неконвертибилним билансним позицијама,⁶⁵ јер се губици не могу покрити на терет везаних (неконвертибилних) резерви (на пример, на терет ревалоризационих резерви, наменских резерви за откуп сопственог удела, наменских резерви за исплату накнаде члану који је иступио из друштва и др.), па је логично да се поред нераспоређене добити само слободне резерве могу искористити за покриће губитка. Уколико након покрића губитка преостане нераспоређене добити или слободних средстава резерви та преостала средства се могу употребити ради повећања основног капитала из нето имовине.

Закон о привредним друштвима, међутим, остаје недоречен и у делу који се односи на даље спровођење (регистрацију) повећања основног капитала из нето имовине у случају када је у последњем годишњем финансијском извештаја исказан губитак у оквиру капитала биланса стања. Наиме, поставља се питање како друштво да документује (докаже) да је покрило губитак у међувремену, након усвајања редовног финансијског извештаја, а пре доношења одлуке о повећању основног капитала, када у том случају није у обавези да сачини (привремени) ванредни финансијски извештај у оквиру кога би било приказано да је губитак претходно покривен на терет дела нераспоређене добити и/или слободних капиталних резерви? Остаје спорно да ли је у том случају довољно уз приложену документацију ради регистрације повећања основног капитала из нето имовине приложити скупштинску одлуку о покрићу губитака⁶⁶ и евентуалну писану изјаву законског заступника друштва о испуњености наведеног услова, односно да је у конкретном случају губитак покривен, а нарочито због тога што се одлука о покрићу губитка посебно не региструје у Агенцији за привредне регистре.⁶⁷

65 Н. Fleischer, W. Goette, 356.

66 Вид. чл. 200 ст. 1 тач. 6.

67 Према члану 311 ЗПД који носи наслов „Упис повећања основног капитала у Централни регистар“ писана изјава законског заступника о испуњености услова из члана 305 и 306 ЗПД тражи се само у случају подношења захтева Централном регистру за упис нових акција и њихових ималаца по основу повећања основног капитала из нето имовине, али је та одредба релевантна само у односу на упис у ЦрХОВ у случају акционарских друштава, а не и у односу на регистрацију повећања основног капитала из нето имовине у Агенцији за привредне регистре у случају друштава с ограниченом одговорношћу. Осим тога, Правилник о садржини регистра привредних субјеката и документацији потребној за регистрацију (*Службени гласник РС*, бр. 63/2023) о томе не садржи никакву одредбу, па је спорно да ли се одредба члана 311 која се односи на упис повећања основног капитала у ЦрХОВ може сходно

Коначно, иако читањем законског текста није одмах уочљиво, у делу ЗПД који се односи на друштва с ограниченом одговорношћу постоји још један специфичан случај који индиректно указује на постојање још једног ограничења за коришћење нераспоређене добити за повећање основног капитала. То индиректно ограничење за спровођење повећања основног капитала на терет остварене добити везано је за случај иступања члана из друштва из оправданог разлога уз потраживање накнаде за његов удео. Наиме, до потпуне исплате накнаде удела члану који је иступио из друштва из оправданог разлога, друштво не може делити добит својим члановима и дужно је да сву остварену добит распоређује у наменска средства резерви за исплату накнаде члану који је иступио из друштва.⁶⁸ Из наведеног, поред осталог, проистиче да се нераспоређена добит не може претварати у основни капитал док се не формира довољан фонд наменских резерви за исплату накнаде удела члану који је иступио из друштва из оправданог разлога. У том делу и остварена добит постаје везана и „неконвертибилна“ за сврху повећања основног капитала, до испуњења претпоставки за потпуну исплату накнаде члану који је иступио из друштва.

IV Формална подобност за повећање основног капитала из средстава друштва (финансијски извештаји)

Повећање основног капитала претварањем нераспоређене добити или наменских средстава резерви у основни капитал заснива се на последњем редовном годишњем финансијском извештају. Редован годишњи финансијски извештај је извештај који треба да пружи истинит и објективан преглед финансијског положаја и успешности пословања (нпр. имовине и обавеза правног лица, односно предузетника, као и добитак или губитак) правног лица, односно предузетника, и који се саставља за пословну годину која је једнака календарској или која је различита од календарске.⁶⁹ У основни капитал може се

применити и на упис повећања основног капитала из нето имовине у регистар који води Агенција за привредне регистре.

68 Вид. 191 ст. 1–2. У вези са поступком иступања из друштва с ограниченом одговорношћу вид. опширније код Владимир Марјански, „Иступање члана из друштва с ограниченом одговорношћу“, *Право и привреда*, бр. 4–6/2016, 120–143.

69 Закон о рачуноводству, *Службени гласник РС*, бр. 73/2019 и 44/2021 – др. закон, чл. 2 ст. 1 тач. 6. Само изузетно се пословна година не поклапа са календарском годином. Дефиниција пословне године дата је кроз дефиницију пореског периода у чл. 38 ст. 1–3 Закона о порезу на добит правних лица (*Службени гласник РС*, бр. 25/2001...бр. 118/2021): „Порески период за који се обрачунава порез на добит је пословна година. Пословна година је календарска година, осим у случају престан-

претворити само нераспоређена добит и наменска средства резерви која су приказана у билансу стања као саставном делу редовног годишњег финансијског извештаја. Стога је пре евентуалног доношења одлуке о повећању основног капитала претварањем нераспоређене добити или средстава резерви у основни капитал неопходно на скупштини прво усвојити редовни годишњи финансијски извештај за претходну пословну годину.

Дакле, нераспоређена добит и наменске резерве за повећање основног капитала могу се претворити у основни капитал само уколико су уредно исказане у последњем годишњем финансијском извештају усвојеном на скупштини, на основу кога се доноси одлука о повећању основног капитала из нето имовине друштва. То је тзв. општа формална подобност за повећање основног капитала из нето имовине која је код друштва с ограниченом одговорношћу, по правилу, и довољна.

Посебна формална подобност код друштва с ограниченом одговорношћу само је изузетно неопходна. Посебна формална подобност за претварање нераспоређене добити или средстава резерви у основни капитал тражи се само код оних друштва с ограниченом одговорношћу која подлежу обавезној ревизији финансијских извештаја у складу са законом који уређује рачуноводство и ревизију.⁷⁰ У том случају неопходно је да се испуне још два посебна формална предуслова.

Прво, финансијски извештаји на основу којих се доноси одлука о повећању основног капитала из нето имовине друштва морају имати позитивно мишљење ревизора у смислу закона који уређује рачуновод-

ка или отпочињања обављања делатности у току године, укључујући и статусне промене, покретања поступка стечаја или ликвидације, као и у случају обуставе стечајног поступка услед продаје стечајног дужника као правног лица, односно обуставе поступка ликвидације, у току године. На захтев пореског обвезника који је добио сагласност министра финансија, односно гувернера Народне банке Србије, да саставља и приказује финансијске извештаје са стањем на последњи дан пословне године која је различита од календарске, надлежан порески орган одобрава решењем да се пословна година и календарска година разликују, с тим да порески период траје 12 месеци. Тако одобрени порески период обвезник је дужан да примењује најмање пет година.“

70 Према чл. 26 ст. 1 Закона о ревизији (*Службени гласник РС*, бр. 73/2019): „Законска ревизија је обавезна за редовне годишње финансијске извештаје великих и средњих правних лица разврстаних у складу са законом којим се уређује рачуноводство, јавних друштава у складу са законом којим се уређује тржиште капитала независно од њихове величине, као и свих правних лица, односно предузетника чији укупан приход остварен у претходној пословној години прелази 4.400.000 евра у динарској противвредности.“ Према чл. 6 ст. 1 Закона о рачуноводству: „Правна лица и предузетници, у смислу овог закона, разврставају се на микро, мала, средња и велика правна лица, у зависности од просечног броја запослених и пословног прихода у пословној години и вредности укупне aktive утврђене на датум биланса редовног годишњег финансијског извештаја.“

ство и ревизију.⁷¹ Након обављене ревизије мишљење лиценцираног овлашћеног ревизора може бити позитивно, мишљење са резервом или негативно и у њему мора бити јасно наведено да ли редовни годишњи финансијски извештаји или консолидовани годишњи финансијски извештаји пружају истинит и објективан преглед финансијског положаја правног лица у складу са релевантним законским оквиром, као и да ли су годишњи финансијски извештаји у складу са посебним прописима који уређују пословање правног лица, ако је то предвиђено тим прописима.⁷² Само у случају добијања позитивног мишљења ревизора на годишњи финансијски извештај који се сачињава за претходну пословну годину испуњен је први посебни формални предуслов за спровођење повећања основног капитала из нето имовине друштва.

Друго, уколико финансијски извештаји друштва подлежу обавезној ревизији, одлука о повећању основног капитала друштва из нето имовине може се заснивати на финансијским извештајима за претходну пословну годину под условом да друштво региструје такву одлуку у складу са законом о регистрацији у року од шест месеци од дана усвајања тих финансијских извештаја од стране скупштине.⁷³ Постављање рока за регистрацију одлуке о повећању основног капитала на овакав начин је проблематично из више разлога.

Прво, према оваквој норми почетак рока за регистрацију одлуке о повећању основног капитала из нето имовине рачуна се од дана доношења одлуке о усвајању финансијског извештаја за претходну пословну годину, а не од тренутка регистрације и јавног објављивања финансијског извештаја од стране регистратора. Овакво постављање почетка рока проблематично је из разлога што се може десити да друштво на скупштини донесе одлуку о усвајању редовног годишњег финансијског извештаја, а потом и одлуку о повећању основног капитала из нето имовине, а да финансијски извештај на коме се та одлука заснива још не буде регистрован у складу са Законом о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре (даље у тексту и фуснотама: Закон о регистрацији).⁷⁴ Јавно објављивање података из финансијских извештаја и документације која се уз те извештаје доставља Агенцији, Регистру финансијских извештаја сагласно закону који уређује рачуноводство, врши се у складу са одредбама тог закона.⁷⁵

71 Вид. ЗПД, чл. 306 ст. 1.

72 Закон о ревизији, чл. 39 ст. 2 тач. 5. У вези са избором ревизора видети код М. Васиљевић, 361.

73 Вид. ЗПД, чл. 306 ст. 2.

74 *Службени гласник РС*, бр. 99/2011, 83/2014, 31/2019 и 105/2021.

75 Закон о регистрацији, чл. 36а.

Агенција за привредне регистре је дужна да финансијске извештаје јавно објави на интернет страници у року од 60 дана од дана пријема потпуног и рачунски тачног финансијског извештаја, односно документације правног лица, односно предузетника.⁷⁶ Дакле, рок за регистрацију финансијског извештаја је 60 дана од дана подношења регистрационе пријаве/захтева.⁷⁷ У том смислу може се поставити питање да ли се одлука о повећању основног капитала из нето имовине може регистровати у међупериоду до регистрације и јавног објављивања редовног годишњег финансијског извештаја? Имајући у виду регулативу из ЗПД према којој се одлука о повећању из нето имовине друштва, када оно подлеже обавезној ревизији, мора регистровати у року од шест месеци од дана усвајања финансијских извештаја од стране скупштине тј. да је почетак рока од шест месеци везан за дан усвајања финансијских извештаја од стране скупштине друштва, става смо да је одлуку о повећању основног капитала из нето имовине могуће регистровати и пре регистрације и јавног објављивања финансијског извештаја на коме се одлука о повећању основног капитала из нето имовине заснива. У прилог томе говори и упутство дато на интернет страници АПР које се односи на документацију која се подноси уз регистрациону пријаву повећања основног капитала из нето имовине друштва. Према том упутству уз регистрациону пријаву подноси се годишњи финансијски извештај (биланс стања), ако исти није регистрован у складу са законом, кад се повећање основног капитала врши претварањем резерви или добити друштва у основни капитал друштва.⁷⁸ Имајући у виду наведено, поставља се и питање шта ће се десити уколико се региструје повећање основног капитала из нето имовине, а регистрација финансијског извештаја на коме се заснива предметна одлука из неког разлога не буде накнадно извршена (на пример, неподношење финансијског извештаја ради регистрације и објављивања, одбачај регистрационе пријаве (захтева) ради регистрације и објављивања финансијског извештаја и сл.)?

76 Вид. Закон о рачуноводству, чл. 47 ст. 2.

77 Извештаји, односно документација се достављају искључиво путем посебног информационог система Агенције за привредне регистре (ПИС ФИ Агенције), одабиром одговарајуће врсте захтева. Захтеви су груписани према врстама финансијских извештаја, а као посебна група дефинисани су посебни захтеви обвезника, као допунски захтеви којима обвезник тражи предузимање одређених активности у поступку јавног објављивања финансијског извештаја, односно документације. Вид. на страници Агенције за привредне регистре: <https://apr.gov.rs/peiuscipu/-finansijски-izveshajaju/uyuyisiva-za-gostavljavanje-finansijских-izveshaja.1840.html>, 31. 5. 2024.

78 Агенција за привредне регистре, доступно на адреси: <https://www.apr.gov.rs/registri/privredna-drustva/uputstva/promene-.2031.html#28>, 17. 5. 2024. Вид. и додатак 14.

Друго, истек рока везан је за регистрацију одлуке о повећању основног капитала из нето имовине друштва, а не за њено доношење или барем подношење регистрационе пријаве ради регистрације те одлуке. Формулација норме да се одлука о повећању основног капитала из нето имовине може заснивати на финансијским извештајима за претходну пословну годину под условом да друштво региструје такву одлуку у складу са законом о регистрацији у року од шест месеци од дана усвајања тих финансијских извештаја од стране скупштине, није добра. Наиме, спорно је што поменута норма предвиђа да друштво региструје одлуку у утврђеном року. С обзиром на то да друштво „не врши регистрацију“, те да је поступак регистрације одлуке у надлежности регистратора (АПР), сматрамо да би боља формулација била да је предвиђено да друштво треба да изврши пријаву ради регистрације у законом предвиђеном року.⁷⁹ Овако, уколико би друштво, на пример, донело одлуку о повећању основног капитала из нето имовине у року од пет месеци и 27 дана од дана усвајања финансијског извештаја и предало исту ради регистрације, могло би се десити да иста не буде регистрована у року од шест месеци од дана усвајања финансијског извештаја, имајући у виду норму да „регистратор решењем одлучује о пријави у року од пет радних дана од дана пријема пријаве.“⁸⁰ Дакле, с обзиром на то да регистрацију врши регистратор, а не друштво установљена је обавеза друштва на немогућу чинидбу.⁸¹ Исправно решење би било оно према којем би друштво имало обавезу да поднесе пријаву ради регистрације у законом предвиђеном року.⁸²

Треће, по истеку поменутог рока, није могуће више регистровати одлуку о повећању основног капитала из нето имовине и фактички спровести повећање основног капитала по том основу, код друштва с ограниченом одговорношћу која су обвезници ревизије, све до усвајања новог редовног годишњег финансијског извештаја. Дакле, када је друштво обвезник ревизије, одлуку о повећању основног капитала из нето имовине према нашем ЗПД није могуће даље донети и регистровати, уколико је истекао рок од шест месеци од дана усвајања годишњег финансијског извештаја све до усвајања новог редовног годишњег финансијског извештаја. То значи да се може десити да друштво обвезник ревизије у периоду од наредних шест месеци по истеку поменутог рока фактички не може спровести повећање основног капитала из нето

---

79 Зоран Арсић, „Повећање основног капитала акционарског друштва из нето имовине“, *Зборник радова Правног факултета у Новом Сагу*, бр. 4/2018, 1444.

80 Вид. Закон о регистрацији, чл. 15 ст. 1.

81 З. Арсић, 1454.

82 *Ibid.*, 1444.

имовине све док не донесе одлуку о усвајању новог редовног годишњег финансијског извештаја „снабденог“ позитивним мишљењем ревизора. Недостатак оваквог решења лежи и у чињеници што ЗПД у том случају не предвиђа могућност да се тада одлука о повећању основног капитала из нето имовине може заснивати на усвојеном ванредном финансијском извештају који би био „снабдевен“ позитивним мишљењем ревизора као што је то иначе случај у немачком праву.⁸³

Конечно, иако је питање законских рокова углавном питање правне политике, треба истаћи да је рок од шест месеци релативно кратак, па се у упоредном праву, по правилу, предвиђа дужи рок (у немачком⁸⁴ и хрватском⁸⁵ праву је предвиђен рок од осам месеци).

У вези са горе наведеним треба још истаћи да у нашем правном систему одлука о повећању основног капитала из нето имовине друштва може бити правно манљива из више разлога у вези са финансијским извештајима (на пример, нема позитивног мишљења ревизора, нема финансијских извештаја за претходну годину, или је одлука о њиховом усвајању поништена). У домаћем праву таква одлука је побојна.⁸⁶

V Закључна разматрања

Повећање основног капитала из средстава друштва с ограниченом одговорношћу представља номинално повећање основног капитала које се врши претварањем нераспоређене добити или наменских средстава резерви у основни капитал.⁸⁷ Основна привредна сврха повећања основног капитала из средстава друштва је јачање кредитне способности друштва која се постиже потпуним или делимичним везивањем слободних књиговодствених средстава (нераспоређене добити или резерви) за основни капитал. Везивањем тих средстава за основни капитал, тако распоређена (везана) средства нераспоређене добити или средстава резерви више се не могу користити за исплате члановима друштва.

Пре спровођења овог начина повећања основног капитала неопходно је да се испуне одређене правно-рачуноводствене претпоставке. У том контексту у раду је анализирана материјална и формално-правна подобност за претварање нераспоређене добити и резерви у основни капитал, као и ограничења за повећање основног капитала из средстава друштва с ограниченом одговорношћу.

83 Вид. GmbHG Немачке, § 57f (1).

84 Вид. GmbHG Немачке, § 57e (1) и § 57f (1).

85 Хрватски Закон о трговаčким друштвима, чл. 330 ст. 1.

86 З. Арсић, 1444.

87 Вид. ЗПД, чл. 305 ст. 1.

Под материјалном подобношћу подразумева се могућност (способност) да се одређене билансне позиције (остварена добит и резерве) трансформишу у основни капитал. Када је реч о оствареној добити, у српском праву постоји могућност да се само тзв. нераспоређена добит трансформише у основни капитал. Нераспоређена добит је добит која је исказана у годишњем финансијском извештају, а која је формирана акумулацијом нето добити током пословних година које су претходиле години у којој се саставља финансијски извештај. Од нераспоређене добити треба разликовати текућу нето добит. За разлику од нераспоређене добити, добит из текуће пословне године која још није исказана, тј. обухваћена редовним годишњим финансијским извештајем, према ЗПД не може се користити за претварање у основни капитал. У упоредном праву је често правно могуће да и текућа добит буде подобна да се претвори у основни капитал под условом да се након усвајања редовног годишњег финансијског извештаја (биланса стања) сачини тзв. међубиланс (ванредни финансијски извештај) у коме ће та добит бити приказана.

Основни капитал се, поред нераспоређене добити, може повећати и на терет средстава резерви утврђених за ту намену.⁸⁸ У вези са наменским резервама које се могу користити за претварање у основни капитал у раду су анализирана следећа питања: 1. Из којих извора се може формирати ова врста наменских резерви? и 2. Који је правни пут за њихово формирање? Иако се у ЗПД на различитим местима помињу резерве као извор средстава из којих се може повећати основни капитал, ЗПД не садржи одредбе о томе који је иницијални извор из којих се оне могу формирати, нити детаљније регулише правни поступак њиховог формирања. Према извору, односно пореклу средстава из којих се формирају постоје резерве које се формирају из остварене добити (тзв. резерве из добити) и резерве чији извор (порекло средстава) није остварена добит (тзв. капиталне резерве). У вези са карактером појединих категорија резерви које могу бити део капитала у билансу стања важно је претходно утврдити да ли оне спадају у наменске (тзв. везане) или слободне (тзв. невезане резерве). Не могу се непосредно користити тј. трансформисати у основни капитал оне категорије резерви чија је намена већ одређена за неку другу сврху (на пример, наменске резерве за откуп сопственог удела, наменске резерве за исплату накнаде члану који је иступио из друштва из оправданог разлога и др.). Ипак, за неке резерве није унапред опредељена намена, али је и поред тога спорно да ли се средства таквих резерви могу трансформисати односно у потпуности или делимично расформирати у корист наменских резерви за повећање основног капитала. У раду је изведен закључак да су резерве формиране из додатних уплата подобне да се трансформишу у наменске резерве за

---

88 Вид. ЗПД, чл. 305 ст. 4.

повећање основног капитала, док са ревалоризационим резервама то није случај.

Иако се резерве уопште, па и наменске резерве помињу на више места у ЗПД, тај закон само делимично регулише поједина питања у вези са њиховом формирањем. У вези са формирањем наменских резерви за повећање основног капитала друштва с ограниченом одговорношћу указано је на то да ЗПД садржи норму о томе да скупштина доноси одлуку о формирању резерви из остварене добити, под условом да су оне предвиђене оснивачким актом (статутарне резерве). С друге стране, међутим, није одређен орган који доноси одлуку о формирању ових резерви уколико се њихово формирање врши на терет капиталних резерви. Осим тога ЗПД не регулише посебно питање већине за доношење одлуке о формирању наменских резерви за повећање основног капитала, независно од извора средстава на чији се терет формирају, што изазива извесне недоследности у законском тексту. Поред ЗПД, поједина правила о формирању резерви срећу се и у појединим рачуноводственим прописима. У погледу осталог, међутим, решења треба тражити кроз циљно тумачење и аналогну примену других норми ЗПД које се према својој природи могу применити и на одлуку о формирању средстава резерви.

Поред позитивних претпоставки односно материјално-правне подобности да се одређене билансне позиције конвертују у основни капитал, постоје и тзв. негативне претпоставке (ограничења) за спровођење овог начина повећања основног капитала. Нераспоређена добит и резерве друштва могу се претворити у основни капитал само ако друштво није исказало губитак у финансијским извештајима на основу којих се доноси одлука о повећању основног капитала.⁸⁹ Изузетно, друштво може, под условом да претходно изврши покриће губитка, повећати основни капитал из нераспоређене добити и резерви које преостану по покрићу тог губитка.⁹⁰ Закон о привредним друштвима, међутим, остаје недоречен и у делу који се односи на даље спровођење (регистрацију) повећања основног капитала из нето имовине у случају када је у последњем годишњем финансијском извештаја исказан губитак у оквиру капитала биланса стања. Наиме, поставља се питање како друштво да документује (докаже) да је покрило губитак у међувремену, након усвајања редовног финансијског извештаја, а пре доношења одлуке о повећању основног капитала, када у том случају није у обавези да сачини (привремени) ванредни финансијски извештај у оквиру кога би било приказано да је губитак претходно покривен на терет дела нераспоређене добити и/или слободних капиталних резерви?

Конечно, да би се приступило успешном спровођењу повећања основног капитала из средстава друштва неопходно је да постоји и

89 ЗПД, чл. 305 ст. 2.

90 ЗПД, чл. 305 ст. 3.

тзв. формална подобност која се односи на уредно финансијско извештавање. Нераспоређена добит и наменске резерве за повећање основног капитала могу се претворити у основни капитал само уколико су уредно исказане у последњем годишњем финансијском извештају усвојеном на скупштини, на основу кога се доноси одлука о повећању основног капитала из нето имовине друштва. То је тзв. општа формална подобност. Посебна формална подобност односно додатни услови за претварање нераспоређене добити или средстава резерви у основни капитал траже се само код оних друштава с ограниченом одговорношћу која подлежу обавезној ревизији финансијских извештаја у складу са законом који уређује рачуноводство и ревизију. У том случају неопходно је да се испуне још два посебна формална предуслова. Прво, финансијски извештаји на основу којих се доноси одлука о повећању основног капитала из нето имовине друштва морају имати позитивно мишљење ревизора у смислу закона који уређује рачуноводство и ревизију.⁹¹ Друго, уколико финансијски извештаји друштва подлежу обавезној ревизији, одлука о повећању основног капитала друштва из нето имовине може се заснивати на финансијским извештајима за претходну пословну годину под условом да друштво региструје такву одлуку у складу са законом о регистрацији у року од шест месеци од дана усвајања тих финансијских извештаја од стране скупштине.⁹² У раду је изведен закључак да је ова норма проблематична, како са аспекта отпочињања рока, тако и са аспекта истека рока за спровођење повећања основног капитала из средстава друштва. Осим наведеног, у раду је указано на мањкавост ЗПД која се односи на немогућност да се одлука о повећању основног капитала из средстава друштва заснива на ванредном финансијском извештају (тзв. међубилансу).

Коришћена литература

- Анџић Роса, *Пословна економика*, Београд, 2008. (Andžić Rosa, *Poslovna ekonomika*, Beograd, 2008)
- Арсич Зоран, „Повећање основног капитала акционарског друштва из нето имовине“, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, бр. 4/2018. (Arsić Zoran, „Povećanje osnovnog kapitala akcionarskog društva iz neto imovine“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu*, br. 4/2018)
- Арсич Зоран, Марјански Владимир, *Право привредних друштава*, Нови Сад, 2018. (Arsić Zoran, Marjanski Vladimir, *Pravo privrednih društava*, Novi Sad, 2018)

91 Вид. ЗПД, чл. 306 ст. 1.

92 Вид. ЗПД, чл. 306 ст. 2.

- Васиљевић Мирко, *Компанијско право – Право привредних друштва*, Београд, 2019. (Vasiljević Mirko, *Kompanijsko pravo – Pravo privrednih društava*, Beograd, 2019)
- Deutsch Paul, *Grundfragen der Finanzierung im Rahmen der betrieblichen Finanzwirtschaft*, Wiesbaden, 1967.
- Јевремовић Петровић Татјана, „Повериоци у компанијском праву и инструменти њихове заштите“, *Анали Правној факултету у Београду*, бр. 1/2011. (Jevremović Petrović Tatjana, „Poverioci u kompanijskom pravu i instrumenti njihove zaštite“, *Anali Pravnog fakulteta u Beogradu*, br. 1/2011)
- Јовановић Небојша, *Емисија вредносних папира – правна разматрања*, Београд, 2001. (Jovanović Nebojša, *Emisija vrednosnih papira – pravna razmatranja*, Beograd, 2001)
- Јовановић Небојша „Једно виђење појма основног капитала привредног друштва“, *Усклађивање условној права Србије са правом Европске уније (2022)* (ур. Вук Радовић), Београд, 2023. (Jovanović Nebojša „Jedno viđenje pojma osnovnog kapitala privrednog društva“, *Usklađivanje poslovnog prava Srbije sa pravom Evropske unije (2022)* (ur. Vuk Radović), Beograd, 2023)
- Јоксовић Јована, „GmbH и UG (Mini-GmbH) – решења заштите поверилаца у немачком праву“, *Право и привреда*, бр. 4/2020. (Joksović Jovana, „GmbH i UG (Mini-GmbH) – rešenja zaštite poverilaca u nemačkom pravu“, *Pravo i privreda*, br. 4/2020)
- Марјански Владимир, „Врсте, циљ (сврха) и начин смањења основног капитала друштва с ограниченом одговорношћу“, *Зборник радова Правној факултету у Новом Саду*, бр. 3/2018. (Marjanski Vladimir, „Vrste, cilj (svrha) i način smanjenja osnovnog kapitala društva s ograničenom odgovornošću“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu*, br. 3/2018)
- Марјански Владимир, „Иступање члана из друштва с ограниченом одговорношћу“, *Право и привреда*, бр. 4–6/2016. (Marjanski Vladimir, „Istupanje člana iz društva s ograničenom odgovornošću“, *Pravo i privreda*, br. 4–6/2016)
- Марјански Владимир, „Расподела добити члановима друштва с ограниченом одговорношћу и разлике у односу на друге исплате корпоративно-правног карактера“, *Зборник радова Правној факултету у Новом Саду*, бр. 1/2020. (Marjanski Vladimir, „Raspodela dobiti članovima društva s ograničenom odgovornošću i razlike u odnosu na druge isplate korporativno-pravnog karaktera“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu*, br. 1/2020)

Fleischer Holger, Goette Wulf, *Münchener Kommentar zum Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung – Band 3*, 3. Auflage, München, 2018.

Foglar-Deinhardstein Heinrich, Aburumieh Nora, Hoffenscher-Summer Alexandra (Hrsg.), *Kommentar zum GmbHG Gesetz über Gesellschaften mit beschränkter Haftung – Mit einem Exkurs zum Wirtschaftsstrafrecht*, Wien, 2017.

Vladimir MARJANSKI, PhD
Full Professor at the University of Novi Sad Faculty of Law, Serbia

ASSUMPTIONS FOR INCREASE IN THE SHARE CAPITAL FROM THE FUNDS OF THE LIMITED LIABILITY COMPANY (CONVERTING RETAINED PROFIT OR RESERVES INTO SHARE CAPITAL)

Summary

The increase in the share capital from the funds of the limited liability company represents a nominal increase in the share capital, which is carried out by converting retained profit or dedicated reserves into share capital. The main economic purpose of increasing the basic capital from the company's assets is to strengthen the company's creditworthiness, which is achieved by fully or partially tying free accounting assets (retained profit or reserves) to the share capital. Before implementing this method of increasing the share capital, it is necessary to fulfil certain legal and accounting assumptions. The focus of the analysis in this paper refers to the fulfilment of the legal and accounting assumptions for converting retained profit and reserves into share capital and the limitations for implementing this way of increasing the share capital of a limited liability company. In addition to the above, we single out as particularly important considerations related to reserve assets, in relation to which there is a very modest regulation in the Serbian Law on Business Companies.

Key words: *Limited Liability Company. – Share Capital. – Increase in Share Capital. – Retained Profit. – Reserves.*

Датум пријема рада: 28. 6. 2024.

Датум исправке рада: 22. 8. 2024.

Датум прихватања рада: 15. 9. 2024.